

Nr 133.

Ankom till riksdagens kansli den 28 maj 1936 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om statsbidrag till handelshögskolan i Göteborg.

(3:e avd.)

I en inom första kammaren av herr *G. Rahmn* m. fl. väckt motion, nr 140, har hemställts, att riksdagen måtte bevilja handelshögskolan i Göteborg för instundande budgetår ett anslag å femtontusen (15,000) kronor, mot utfästelse å handelshögskolans sida att tillhandahålla kostnadsfri undervisning under motsvarande tid för sex medellösa elever.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

I ärendet har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttrande från kommerskollegium, vilket yttrande såsom bilaga närslutes detta utlåtande (Bilaga).

Enligt utskottets uppfattning synas skäl tala för att handelshögskolan i Göteborg liksom handelshögskolan i Stockholm tillerkännes statsbidrag för sin verksamhet. Emellertid anser utskottet, att framställning om dylikt bidrag i första hand bör göras hos Kungl. Maj:t. Med hänsyn härtill och då utskottet är förvissat om att Kungl. Maj:t efter framställning i ämnet förelägger riksdagen det förslag, som av omständigheterna befinnes påkallat, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att motionen I: 140 icke må vinna riksdagens bifall.

Stockholm den 28 maj 1936.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 132.

Bilaga.

Stockholm den 11 maj 1936.

Till Riksdagens Statsutskott.

Genom remiss den 21 februari 1936 har Kungl. Maj:t anbefallt Kommerskollegium att till Eder avgiva yttrande över en inom Riksdagens första kammare av herr Rahmn m. fl. väckt motion (nr 140) om statsbidrag åt Handelshögskolan i Göteborg.

Motionärerna ha föreslagit, att Riksdagen måtte bevilja Handelshögskolan i Göteborg ett anslag å 15,000 kronor för budgetåret 1936—1937, mot utfästelse å handelshögskolans sida att tillhandahålla kostnadsfri undervisning under motsvarande tid för sex medellösa elever.

Kollegium har i ärendet införskaffat bifogade yttranden från styrelsen för Handelshögskolan i Göteborg samt handelskammaren därstädes.¹

Styrelsen för högskolan har i sitt yttrande med bilagor lämnat en utförlig redogörelse för högskolans ekonomi. Handelskammaren har förordat den i motionen gjorda framställningen.

Handelshögskolan i Göteborg, vars stadgar fastställdes av Kungl. Maj:t den 15 oktober 1920, öppnades den 1 oktober 1923. Enligt uppgift i handlingarna har elevantalet från att första läsåret hava varit allenast 11 ökat till 58 under höstterminen 1935.

Handelshögskolans verksamhet har hittills i huvudsak finansierats med inkomster från handelshögskolans fonder, elevavgifter samt ett mindre anslag från Göteborgs stad. Nämnda anslag motsvarar den hyra, som staden debiterar handelshögskolan för i stadens fastighet upplåtna lokaler. Hyresbeloppet har tidigare uppgått till 7,500 kronor för år, men höjdes 1935 i samband med utvidgning av lokalerna till 9,830 kronor. Enligt för handelshögskolan upprättad budget för år 1936 skulle utgifterna, beräknade till 128,708 kronor, täckas på nedan angivna sätt:

Avkastning av obligationer m. m.	netto kronor	89,878:—
Anslag av Göteborgs stad	»	9,830:—
Elevavgifter	»	29,000:—
		<hr/>
	kronor	128,708:—

Beträffande högskolans ekonomi i övrigt tillåter sig Kollegium hänvisa till den redogörelse härför, som lämnats i de angivna yttrandena.

Högskolan har tidigare fonderat en del av sina inkomster för att därigenom skapa förutsättningar för erforderlig utvidgning av verksamheten. I fortsättningen beräknas sådan fondering icke kunna ske på grund av minskad avkastning av fonderna. Behovet av utökning av de fasta lärarkrafterna vid högskolan uppgives emellertid vara starkt kännbart. För närvarande finnas vid högskolan professurer i nationalekonomi med statistik, rättsvetenskap och handelsteknik. Vidare äro förordnade lärare med examinationsskyldighet i ekonomisk geografi samt engelska, franska, tyska och spanska språken samt 4 biträdande lärare. Till jämförelse må nämnas, att vid handelshögskolan i Stockholm för närvarande finnas 7 professorer, 4 språklektorer, 1 docent samt 3 speciallärare.

¹ Ej här avtryckta.

Att genom höjning av elevavgiften skaffa högskolan ökade inkomster anses icke lämpligt, då redan de nuvarande avgifterna, 200 kronor för termin eller 400 kronor för läsår, lära kännas betungade för ett stort antal studerande. I förevarande motion har framhållits, att utvecklingen snarare borde gå i den riktningen, att högskolan bereddes möjlighet att meddela åtminstone några medellösa begåvade elever avgiftsfri undervisning. Nedsättning av terminsavgiften har hittills medgivits i viss utsträckning, men några friplatser har högskolan icke sett sig i stånd att inrätta.

Det torde vara obehöfligt, att här närmare ingå på frågan om betydelsen för vårt näringsliv av handelshögskolornas verksamhet. Framhållas må endast, att utvecklingen under de senare åren torde i hög grad ökat behovet av chefer och personal inom såväl statliga som enskilda företag med den grundliga merkantila utbildning, som ifrågavarande högskolor meddela. Antalet inträdessökande vid handelshögskolorna har även under de senaste 10 åren starkt ökat. Vid Handelshögskolan i Stockholm har sålunda nämnda antal under åren 1925—1935 uppgått till respektive 70, 90, 89, 135, 165, 211, 199, 177, 203, 171 och 230. Då sistnämnda högskola icke kunnat bereda plats för mera än 100 nya elever årligen, har under åren 1929—1935 i medeltal ungefär hälften av de inträdessökande måst avvisas. Under angivna förhållanden lär behövet av Handelshögskolan i Göteborg vara uppenbart. I den bland handlingarna förefintliga 10-årsöversikten över Handelshögskolans i Göteborg verksamhet finnes intagen (sid. 27) en tablå, upptagande bl. a. elevernas hemorter. Denna utvisar, att av under åren 1923—1933 inskrivna 267 elever 153 varit hemmahörande å andra orter än Göteborgs stad, därav en i Norge och de övriga fördelade på 18 län samt Stockholms stad. Härav torde framgå, att högskolan har icke allenast lokal betydelse.

Den av högskolan hittills följda planen för verksamheten torde icke giva anledning till erinran. Kollegium anser det under angivna förhållanden motiverat, att högskolan, som för sin fortsatta utveckling synes vara i behov av stöd från statens sida, erhåller sådant stöd. I detta sammanhang må erinras om att Handelshögskolan i Stockholm allt ifrån sin tillkomst åtnjutit statsbidrag.

Från Kollegii sida är sålunda ingen erinran att framställa mot att statsbidrag beviljas Handelshögskolan i Göteborg, liksom ej heller mot storleken av det i förevarande motion föreslagna beloppet, 15,000 kronor.

För eventuellt anslags tillgodonjutande torde böra meddelas motsvarande villkor, som plägat föreskrivas beträffande anslaget till Handelshögskolan i Stockholm, nämligen att ett antal friplatser för studerande vid högskolan inrättas samt att högskolan skall vara skyldig underkasta sig den granskning från Riksdagens revisorers sida rörande statsbidragets användning, som Kungl. Maj:t kan komma att föreskriva. Antalet friplatser synes i överensstämmelse med vad motionärerna föreslagit böra bestämmas till sex.

HERMAN ERIKSSON.

Siegfrid Matz.

Carl Lamberth.